

“ונתנו את הכסף המתכן על ידי עשי המלאכה המפקדים בית ה', ויוציאהו לחרשי העץ ולבונים העושים בית ה'... אך לא יעשה בית ה' סיפות כסף מזמרות חצצרות, כל כלי זהב וכלי כסף, מן הכסף המובא בית ה'”.

הרי שלא נשתמשו במעות אלו לעשיית כלי שרת, וכיצד מתיישים שני המקראות הללו?

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן אמר: אכן לא עשו ממעות בדק הבית כלי שרת. אלא שתי נדבות עשה יהוידע, אחת לצורך בדק הבנין, ואחת לצורך כלי שרת.

וקרא דדברי הימים האומר שמשאר הכסף עשו כלי שרת מיירי באותם מעות שבאו מהנדבה שנעשתה לשם כלי שרת, ולא מנדבת בדק הבית האמורה בספר מלכים.

תני דבי רבי ישמעאל: לעולם יש לך לפרש יט-א ולומר שרק נדבה אחת היתה שם, ולבדק הבית. וממעות בדק הבית אין קונים כלי שרת.

ומה דכתיב בדברי הימים שהביאו את הכסף לצורך כלי שרת, היינו דוקא ממותר המעות. וכדכתיב התם “וככלותם הביאו... את שאר הכסף”. מאי “ככלותם” — לאחר שהתירו!

שמאותם מעות שנותרו ממלאכת הבנין מותר לקנות כלי שרת, כי “לב בית דין

ה. המנחות — היינו מותר מנחת חוטא, דאילו מותר מנחת נדבה של יחיד אינה הולכת לשופרות להקריב מהן קרבן ציבור, אלא מוסיף משלו ומביא מנחה אחרת.

ו. ועשירית האיפה שמקריב הכהן גדול בכל יום הקרויה “מנחת חביתין”. ואם הפריש מעות לעשירית האיפה של אותו יום וניתותרו מעות שוב אין יכול לצרפו למנחה של מחר, אלא נופלין המעות לשופרות, לצורך נדבת צבור.

אמר רבי יוחנן: הא דהווי ששה שופרות אין זה מפני הטעמים האמורים אלא על ידי [משום] שהנדבה מרובה — ריבו לה שופרות הרבה, ולא הניחו הכל בשופר אחד, כדי שלא יתעפשו המעות.

[סוגיא זו מתפרשת עפ”י גירסת הגר”א]

בזמן בניית בית ראשון עמד יהוידע הכהן הגדול לחזק את בדק הבית, ויעש ארון ליתן בתוכו את נדבות העם לצורך בדק הבית.

וכתיב בדברי הימים ב [כד יד] “וככלותם, הביאו לפני המלך ויהוידע את שאר הכסף. ויעשהו כלים לבית ה', כלי שרת”.

ומבואר שבמותר המעות שאספו לבית ה' עשו כלי שרת.

ואילו במלכים ב [יב י] כתיב בענין זה:

רק ארבעה עורות, לעומת העורות המרובים שיקבלו שאר בתי האב. אבל לחולקים על חזקיה, שלא חוששים שיבואו לידי ריב, שפיר יש לומר שהיו שבעה בתי אב, ואחד מהם היה בשבת.

שופרות לשה בתי אב, וכיום השבת עבדו כולם בשוה [עיין רש”י שם] משום שביום השבת יש רק ארבעה כבשים, ואילו היה בית אב שביעי שהיה זמנו ביום השבת לא היה ביניהם שלום, משום שאותו בית אב שעבד בשבת יקבל